

Poročilo šolskega (naučnega) odseka o petici- cijah za vpeljavo slovenskega učnega jezika.

III. Pripoznano je obče tudi v šolskeji reči vedno potrjeno načelo, da je pouk le tedaj uspešen in plodunosen, če se vrši na jedinem naravnem temelji, na temelji pouka učencev v materinskem jeziku. Kako more slovenskim učencem, ki nemškega jezika ne umejo prav nič, ali pa jako nepopolno, koristiti pouk, ki se jim daje v tujem ali vsaj malo razumljivem jeziku? Metodičen in po zdravih načelih uravnan pouk zahteva kot potrebno predsledico, da se poučno gradivo prav razmotri in razumeva. V nasprotnem slučaju je učenje le mučno vbijanje v glavo, in to vbijanje v glavo traja na škodo poučnemu smotru tako dolgo, dokler se učenec po lastnej moči in potem, ko je premagal vse ovire, ne popne do popolnega razumevanja. Pri takem pouku zgodi se često, in mora se nahajati pogostokrat, da učenci, kateri bi pri v materinščini dajanem pouku napredovali neprestano in povoljno, zaostajajo in da veliko izmej njih opušča pričeto pot ne zbog pomanjkanja nadarjenosti, ampak zaradi neugodnih razmer.

A še nekaj družega je pri tem jemati v ozir, namreč blagodejno vplivanje pouka v materinščini dajanega na razvoj jezika samega, na razvoj domače literature, na pomnoženje in razširjenje omike mej narodom. Narod sme po vsej pravici terjati od svojih omikanih in učenihi krogov, da se mu ne odstranjujejo in potujčijo, marveč, da mu pomagajo pospeti se do blage nravi, da omike in s to v zvezi stoječega blagostanja, da mu dajo pomoč, varstvo prava, pouk, da ž njim občujejo kot duhovniki, uradniki, zdravniki, tehnik, učitelji v čistem in blagoslovnem jeziku.

Iz tega treba razlagati težnjo in zahtevanje, katero se izraža v mnogobrojnih peticijah tako točno in nepopačeno, zahtevanje, kateremu je izvor naravno hrepenenje naroda po omiki in kateremu je pravni naslov v državnih temeljnih postavah zajamčena enakopravnost.

Iz takih razlogov sklenil je šolski odsek v seji 29. aprila 1882 obnoviti po zbornici poslancev dne 23. aprila 1880 uže skleneno resolucijo. Ob jednem pa se je šolskemu odseku dozdevalo prikladno, izreči svoje prepričanje, da se mora v Ljubljani ustanoviti samostalna gimnazija s slovenskim učnim jezikom po razmeri obstoječih učnih pripomočkov. To bilo bi tem možneje, ker so uže v Ljubljani na spodnjej gimnaziji slovenske paralelke, katere so jako obiskovane. Preustroj uže obstoječih slovenskih paralel v samostalno podgimnazijo priporoča se nujno blagovoljneji pozornosti naučne uprave s tem zaključkom, da bi se ta spodnja gimnazija razširjevala v popolno gimnazijo tako, da bi se pri zaporednem napredovanji učencev ustanovljali novi razredi gorenje

gimnazije. V tem slučaju bi iz sedaj utrakvistično urejene gimnazije v Ljubljani nastal zavod samo z nemškim učnim jezikom.

Glede srednjih šol v Goriškeji priporoča se od tamošnjega deželnega zbora in odbora zaželeno naprava.

V Rudolfovem in v Kranji, kjer so učenci skoro vsi slovenskega rodu, mora se smatrati vpeljavo slovenskega učnega jezika kot umestna, se ve, da po razmeri sočih učnih sredstev.

Na gimnazijah v Celji in Mariboru in na višjej realki v Ljubljani je resolucija sklenena po zbornici poslancev leta 1880 le s tem izvedljiva, da se napravijo slovenske paralelke, ker se te srednje šole v dva samostalna po učnem jeziku ločena zavoda ne smeta deliti zbog tega, ker bi obiskovanje vsacega teh zavodov bilo prepričilo.

Kot samo ob sebi umevno zdi se šolskemu odseku, da bi se na vseh zavodih, kjer bi se uvel slovenski kot učni jezik, moralo tudi skrbeti za to, da si pridobe učenci popolno znanje nemškega jezika in spretnost, posluževati se ga. To je točka, katero poudarja slovenski narod sam (kakor je razvidno iz mnogih gori navedenih peticij), ker slovenski narod ne prezira velike važnosti nemškega jezika in po njem dosegljive omike, temveč je uverjen, da je šolskeji mladeži po končanih srednjih šolah znanje nemščine neobhodno potrebno. Kako radovoljno zastopniki Slovencev priznavajo važnost nemškega jezika, ravidno je iz tega, da je pri debati leta 1880 o drugeji resoluciji poslanec Vošnjak predlagal dostavek, naj se na učiteljških v resoluciji omenjenih skrbi tudi za to, da si učiteljski pripravniki pridobé popolno znanje nemškega jezika, da v ta namen predavajo učne predmete v tem jeziku.

Da se v prvej resoluciji l. 1880 to ni posebno naglašalo, to ni nikak protidokaz; izrekoma se ta točka ni omenjala le iz tega uzroka, ker se je mislilo, da je potreba popolnega znanja nemškega jezika umevna ob sebi. In če sedaj v resoluciji, ki se naslanja na sklep od l. 1880 in katero ravno šolski odsek predlaga visokeji zbornici, ta točka ni izražena, konstatirati je na tem mestu, ka je bil odsek popolnen prepričan, da bođe naučna uprava to smatrala kot samo ob sebi umevno.

Da se slovenskim dijakom omogoči pridobitev znanja nemškega jezika, treba je, da nemščina po vseh razredih na srednji šolah ostane obligatni učni predmet. Ko bi to ne zadostovalo, naj bi se še jeden predmet poučeval v nemškem jeziku, morda počenši od II. ali III. razreda. Tudi bi se pri prevajanjih iz latinščine in grščine utegnulo ponavljati v nemščini. A to so le migljaji, o katerih shodnosti bodo pretresovale in določevale kompetentne šolske oblasti. (Konec prih.)